

dici vulneratus et semivivus relictus, sed debilis et ad summum semivivus creatus. Cæterum quamvis vulneratio in naturalibus non indicet quid distinctum a spoliatio gratiarum naturæ integræ donatorum, non frustra tamen in axioma additur; quia *apte explicat*, quomodo et quam male hæc gratiarum spoliatio naturam afficiat, ita ut per eam dicatur vulnus accepisse in natura; siquidem illa dona ex pacto et promissione divina erant naturæ antea unita, et quodam jure naturalibus ejus facultatibus tum quoad se, tum quoad usum propria: ictu autem peccati exinde sint *separata*, quæ separatio vel divisio dicitur vulnus ad instar vulneris corporalis, quo partes antea continuæ ac unitæ a partibus separantur.

175. *Obj. II.* Si homo in natura pura conditus peccaret, immineretur ejus inclinatio naturalis ad bonum; ergo et hoc accidit in natura lapsa per *peccatum originale*, et datur intrinseca debilitas major. *Conf.* Per originale natura est aversa a fine ultimo etiam *naturali*; ergo necessario est debilior ad bonum etiam naturale, quia bonitas actuum moralium pendet præcipue ex fine ultimo.

R. Pejor omnino in hoc casu foret *naturæ puræ* conditio, non ex aliis tantum hujus status capitibus, sed quia *actuale peccatum* est conversio ad creaturas, et relinquit speciem inchoativam habitus vitiosi; quorum neutrum ex originali peccato qua tali habetur; unde *N. Cons.*

Ad Conf. T. vel C. A. et N. Cons. Quia aversio præcise a fine ultimo non est aliqua *forma physica* residens in Adæ posteris, nec privatio perfectionis naturalis; sed solum moralis quædam habitudo et denominatio, reddens quidem subjectum Deo invisum, at nihil post se relinquens in natura, ratione cujus naturalis ejus perfectio dici possit imminuta.

Inst. Ex variis naturæ affectionibus intrinsecis aperte prodit se major debilitas naturæ lapsæ. Nam 1. Rebello concupiscentiæ *regnat* de facto in carne peccati: non regnaret in statu naturæ puræ. 2. Concupiscentia in homine lapsa, juxta probabilem D. THOMÆ, est *materiale* peccati originalis; ex eo autem sequi videtur, quod habeat aliquid plus, quam in natura pura, scilicet majorem reluctantiam contra rationem, et majorem inclinationem ad bonum sensibile rationi contrarium. 3. Homo in statu naturæ puræ ex sibi debitis posset mereri apud Deum *premiū naturale*; hoc vero non posset homo lapsus. 4. Nihil obest, quominus natura lapsa amittat inclinationem naturalem ad bonum; tum quia eandem etsi connaturalem amittunt *damnati*: tum quia *beati* amittunt etiam potentiam peccandi, quantumvis connaturalem.

R. *N. Ass. Ad Prob. 1^{am}. C. A.* sub propria vocatione, et *N. Cons.* quæ inferri posset. *Rebello* proprie est vis subditi agredientis aliquid contrarium principi: hinc cum in natura lapsa insurgat concupiscentia contra rationem, cui in statu innocentie fuit subjecta et mansisset subdita in nobis, nisi originale peccatum intercessisset, recte dicitur *rebellare*: non ita in natura pura ob rationem contrariam.

Ad Prob. 2^{am}. T. supp. N. seq. Concupiscentia quoad esse physicum et reale nihil habet nunc, quod non haberet in natura pura: habet quidem plus quoad esse morale, nempe privationem ordinationis præhabite inter vires inferiores ac superiores, cum S. THOMAS formale originalis peccati statuat in

privatione gratiæ et justitiæ originalis; per hoc tamen, quod concupiscentiæ in natura pura deest, nihil amittit naturalium virium, aut accipit naturalis nocenti concupiscentia in homine lapsa.

Ad prob. 3^{am}. D. Cons. Ergo debilior est natura lapsa quam pura ad merendum *C.* ad honeste præcise agendum, abstrahendo a ratione meriti *N. Meritum* passim requirit, ut obsequium præstetur saltem a non inimico; hoc vero in natura lapsa, præcindendo a redemptore, non haberetur: quod ipsum tamen non pertinet ad aliquod intrinsecum, sed ad extrinsecam indignitatem.

Ad Prob. 4^{am}. N. Ass. Ad prob. R. Disparitas est, quia 1°. in *damnatis* inclinatio ad bonum extinguitur ratione obstinationis, quæ involvit actualem deordinationem peccati, conjungiturque cum supplicio æterno sine spe veniæ; non autem eousque *connaturalis* homini est inclinatio in bonum, ut comprimi non possit per actualem a bono aversionem, præsertim ubi non est spes conjunctionis possibilis. 2°. Potestas peccandi est ita connaturalis creaturæ, ut non sit impeditiva majoris boni et finis ultimi, qui cum componi nequeat cum hac potentia, debet per hanc posse tolli. Aliter res habet cum inclinatione et potentia ad bonum comparate ad peccatum originale respectu naturæ, quæ adhuc in via est. Cum enim illa homini aliunde sit *connaturalis*: peccatum autem originale secundum se ei non opponatur; nec etiam adsit aliquid cum ipsa impossibile; non est, cur debeat dici ablata vel imminuta, saltem quoad habitudinem intrinsecam.

CAPUT II.

DE VARIIS CIRCA GRATIAM ERRORIBUS.

Cum in disputationibus de gratia potissimum circa ejus *necessitatem*, *existentiam* et *agendi modum* versemur, res nobis maxime est cum Pelagianis, Semi-Pelagianis, Luthero, Calvino, Baio, Jansenio et Quesnello, utpote qui ea in materia ab orthodoxa doctrina plurimum aberrarunt.

ARTICULUS I.

QUINAM FUERINT AUCTORES, DEBELLATORES ET ERRORES HÆRESIS PELAGIANÆ CIRCA GRATIAM?

176. *Dico I. Auctor* fuit *Pelagius*, natione Britannus seu Anglus, professione monachus, ingenio fortissimo, celerrimo et acutissimo præcellens, moribus etiam pietatis laudem consecutus, et scriptis clarus, quorum præcipua sunt Liber unus de natura, Libri quatuor de libero arbitrio, Libri tredecim expositionum in omnes Pauli epistolas, Libellus fidei ad Innocentium, et variæ ad varios epistolæ. Errores suos præformatos ab Origene, Ruffino, et Theodoro Mopsuest. Romæ spargere cœpit circa annum Christi 405. ea

eloquentia et calliditate, ut plures etiam probos ac litteratos falleret, sibi que adjungeret, artibus non unis ac fraudibus tum in disseminando, tum in defendendo usus.

Propugnatores hæreseos et *Discipuli* Pelagii præcipui fuerunt: *Celestius* natione, ut conjicitur, Campanus, vitam monasticam professus et post presbyter, acerrimi ingenii homo, Pelagio vafritie non inferior, superior etiam audacia, et actione potius, quam scriptis clarus.

Julianus in Apulia natus, tum ob patris memoriam, tum ob egregiam, quam adolescens præ se ferebat, indolem, S. AUGUSTINO primum carus, ad Eclanensem Episcopatum junior proventus, acer ingenio, sermone eloquens, virtutis specie nomen etiam magnum adeptus, sed Episcopatu post susceptam Pelagii hæresin pulsus; contra fidem Catholicam et S. AUGUSTINUM multa scripsit, præsertim Libros quatuor contra Librum unum S. Aug. de nuptiis, et Libros octo contra Libros sex S. Doctoris Juliano oppositos.

Anianus natione Italus, ordine Diaconus, latinæ et græcæ linguæ peritissimus, Pelagio plurimum utilis ad emundandam sermonis in eo barbariem, S. AUGUSTINI contemptor mordax in homiliarum quarundam S. CHRYSOSTOMI edita ab eo versione latina, et S. HIERONYMI oppugnator, cujus ad Ctesiphontem epistolæ aliquot libros opposuit.

177. *Dico II. Debellores* Pelagianæ hæreseos dicuntur vel Patres in Conciliis congregati, vel Patres singuli dogmatica scripta opposcentes, vel summi Pontifices Constitutionum decreta edentes.

CONCILIA in causa Pelagianorum congregata sunt 24.

I. Carthagine an. 412. præside Aurelio, ubi Celestius anathemate damnatus appellavit Sedem Apostolicam.

II. Hierosolymis an. 415. præside Joanne Hierosol., qui cum Pelagii patronus esset, tanquam iudex rejectus, et causa ad INNOCENTIUM I. Pont. max. delata fuit.

III. Diospoli, in civitate Palæstinæ, sub finem ejusd. an. 415. præside Eulogio Cæsariens., ubi Pelagius objecta ab Erote et Lazaro hæreseos capita ancipiti responsione exposuit, et Patribus illisit, hinc errore facti ab iis Catholicis pronuntiatus.

IV. Carthagine an. 416. præside Aurelio.

V. Milevi in Numidia circa finem Octobr. ejusd. anni, præside Sylvano; ab utroque Pelagius et Celestius ut hæreseos auctores delati sunt ad INNOCENTIUM P. M.

VI. Carthagine sub finem ejusd. an. 416. præside Aurelio, ubi eadem delatio repetita fuit.

VII. Romæ in Januar. an. 417. sub INNOCENTIO. Damnata hic fuit hæresis Pelagiana cum suis auctoribus et sectatoribus.

VIII. Constantinopoli eod. anno, præside Attico contra Celestium.

IX. Antiochiæ anno eod. præside Theodoro contra Pelagium.

X. Romæ circa initium Septemb. ejusd. an. 417. sub ZOSIMO P. M. ubi comparuit Celestius, allata est Pelagii epistola et fidei confessio.

XI. Carthagine ineunte Novembri ejusd. anni, ubi INNOCENTII damnatio, sub anni initium in Pelagium Celestiumque lata, est acceptata, et litteræ ad ZOSIMUM de causa eorundem hæreticorum datæ fuerunt.

XII. Romæ circa medium Aprilis an. 418. sub Zosimo, ubi detecta Pelagii ac Celestii tum hæresi tum fraude, uterque repetita auctoritate damnatus est.

XIII. Carthagine Calend. Maii ejusd. anni, Aurelio vocante, convenerunt ex omnibus Africæ provinciis Episcopi, unde et Africanum dictum est. Hic Pelagiana hæresis rursus anathematizata, et Canones octo, in priore Synodo Carthaginensi conditi, sunt promulgati.

XIV. Carthagine medio Junii an. ejusdem, similis conventus est coactus, et hinc Africanum Concilium posterius nuncupatus.

XV. Iterum Carthagine in autumno an. 418., ubi epistolæ ZOSIMI et damnatio Pelagianorum communi plausu excepta fuerunt. Dicitur et hoc Concilium Africanum, nempe tertium.

XVI. Etiam Carthagine an. 419. præside Aurelio, quod nomen quoque Africani quarti habet, et plures Canones edidisse refertur, qui in Codice Afric. Ecclesiæ notantur.

XVII. In Cilicia an. 423. adversus Julianum.

XVIII. Constantinopoli an. 424. in causa Episcoporum ex Italia ejectorum propter hæresin Pelagianam.

XIX. Romæ an. 425. sub COELESTINO I. P. M.

XX. Carthagine hoc vel priore anno, præside Aurelio, in causa Leporii, qui prius hæresi favens libellum satisfactionis dedit.

XXI. In Gallia anno et loco incerto, a quo missi Germanus Antissiodorensis et Lupus Trecentis Episcopi ad Pelagianos in Anglia debellandos.

XXII. Verolamii in Anglia an. 429., ubi duo illi Gallicæ Episcopi Pelagianos convicerunt.

XXIII. Romæ an. 431. sub COELESTINO P. M., quod fuit quasi præparatio Concilii generalis.

XXIV. Ephesi an. 431. Conc. generale contra Nestorium et Celestianos, quo nomine dicebantur a Celestio, qui alias audiebant Pelagiani a Pelagio.

PATRES, qui grassanti Pelagianæ hæresi scripta dogmatica opposuerunt, potissimi fuerunt S. HIERONYMUS, AUGUSTINUS, OROSIUS, SIXTUS et MARIUS MERCATOR. Primo tribuitur, quod primus in aciem contra Pelagianos prodierit: secundo, quod eo præcipue duce bellum contra eos feliciter fuerit confectum. Unde posterioris hujus, nempe S. AUGUSTINI, opera contra *Pelagianos* scripta breviter recensere juvat; omissis tamen libris, quibus eorum errores, antequam vulgarentur, jam præfocasse censi potest, quales erant Libri tres *de libero arbitrio*, Liber unus *de duabus animabus*, Libri duo *de diversis questionibus ad Simplicianum*. Sunt autem secundum seriem chronologicam sequentia.

ANNO 412. Libri tres ad Fl. Marcellinum *de peccatorum meritis et remissione*, in quibus peccati originalis existentiam et baptisimi parvulorum necessitatem demonstrat: Pelagium adhuc commendat, eo quod ejus vita etiamnum a pluribus commendaretur. Item Liber unus ad eumd. Marcellinum *de spiritu et littera*, in quo impeccantiam Pelagianorum oppugnat, et hominem sine gratia, præter legem necessaria, ad justitiam pervenire posse negat. Data etiam est hoc anno epistola 120. (al. 140.) ad Honoratum, novos hæreticos exagitans.

ANNO 413. Sermo 14. de verbis Apostoli (al. serm. 294.) quo Pelagianos perstringit.

ANNO 414. Epistola 89. (al. 157.) ad Hilarium contra Pelagianos in Sicilia commorantes.

ANNO 415. Liber unus *de natura et gratia* contra Pelagii librum de natura priore anno editum, quem tacito adhuc nomine refutat, et quid de natura, quid de gratia certum sit, edocet. Item Liber unus *de perfectione justitiæ* adversus definitiones Celestii, quam per solas naturæ vires possibilem, et ex gratia etiam in præsentī vita futuram negat. Ejus non meminit in LL. Retract., quia, cum ad Eutropium et Paulum scriptus sit, videtur ad seriem epistolarum pertinere. Scriptæ etiam hoc anno sunt epistolæ 28. et 29. (al. 166. 167.), ad Hieronymum, in quibus de origine animarum, et de loco Jacobi : *qui offenderit in uno* etc. tractatur.

AN. 416. Epistolæ 232. (al. 179.) ad Joan. Hieros., 94. (al. 178.) ad Hilarium Narbon., 92. (al. 176.) ad Innocentium, quibus damnatio Pelagii in Conc. Carthaginensi et Milevitano narratur.

AN. 417. Liber unus *de gestis Pelagii vel Palæstini*, ubi de Synodo Palæstina, calliditate Pelagii et chartula defensionis ab hoc ad AUGUSTINUM missa agit, simulque ostendit ipsam hæresin damnatam fuisse, licet ejus auctor fraude damnationem evaserit. Item sermo 2. de verb. Apost. (al. serm. 131.), in quo causam Pelagianorum Sedis Apostolicæ judicio finitam docet. Adde epistolæ 143. (al. 188.) ad Julianum, 57. (al. 187.) ad Dardanum, 106. (al. 186.) ad Paulinum, contra Pelagianos scriptas.

AN. 418. Libri duo, alter *de gratia Christi*, alter *de peccato originali*: in quorum primo Pelagii artes et fucum circa gratiæ confessionem aperit et refellit : in secundo de peccato Adæ, de nuptiis, libidine, et de effectibus baptismi tractans, damnatam in Celestio Pelagii doctrinam convincit. Item epistolæ 105. (al. 194.) ad Sixtum postea P. M. et 137. (al. 190.) ad Optatum, quarum illa compendium quasi Catholicæ doctrinæ contra Pelagianos refert, hæc vero circa originem animarum versatur.

AN. 419. Liber *primus* ad Valerium Comitem *de nuptiis et concupiscentia*, in quo de nuptiarum bono, concupiscentia ac pudore accurate agit. Item Libri quatuor *de anima et ejus origine*, quibus tum Manichæi, tum Pelagiani in iis, quæ ad ignorantiam et difficultatem spectant, confutantur.

AN. 420. Liber *secundus de nuptiis et concupiscentia*, in quo depelluntur argumenta, quæ ex libris Juliani contra priorem S. AUGUSTINI de nuptiis et concupiscentia librum excerpta illi fuerant transmissa. Item Libri quatuor ad Bonifacium P. M. *contra duas epistolas Pelagianorum*, in quibus Catholica dogmata de reatu originali et gratia Christi contra Pelagianorum cavillationes vindicantur. Ad eundem annum pertinet epistola 107. (al. 217.) ad Vitalem, in qua necessitas et gratuititas gratiæ adstruitur.

AN. 421. vel sub initium sequentis, Libri sex *contra Julianum*, quibus illius libros quatuor, quorum excerpta in L. 2. de nupt. et concup. refutaverat, penitus excutit et refellit. Item *Enchiridion* ad Laurentium, sive Liber unus *de fide, spe et charitate*, in quo plura contra Pelagianos extant argumenta.

AN. 424. Liber unus ad Valentinum et Monachos Adrumetinos *de gratia et libero arbitrio*, in quibus concordiam gratiæ et liberi arbitrii exponit, et controversias apud illos ortas, nonnullis nempe contententibus, gratia ad pie-

talis opera absolute necessaria, de libertate actum esse, S. AUGUSTINUS componere satagit.

AN. 425. Liber unus ad eosdem *de correptione et gratia*, in quo ostenditur nec gratia prohiberi correptionem, nec correptione negari gratiam, et discrimen gratiæ ante et post lapsum exponitur.

AN. 426. et 427. Libri duo *Retractationum*, in quibus libros a se scriptos recenset, partim corrigit, partim confirmat, et dicta contra hæreticos explicat et urget.

AN. 428. vel 429. Liber unus *de prædestinatione Sanctorum* et unus *de dono perseverantiæ* ad SS. Prosperum et Hilarium, quorum epistolis de Semi-Pelagianorum erroribus certior factus fuit S. Doctor. Hos autem in iis debellat, probatque, non solum incrementum, sed ipsum etiam fidei initium ac perseverantiam esse donum Dei.

ANNIS IISDEM vel 430. Libri sex *contra Julianum*, dicti vulgo *opus imperfectum*, quia S. AUGUSTINUS morte occupatus relinquere hoc opus imperfectum coactus est, utpote an. 430. quinto Calend. Septemb. mortuus. In eo respondet ad libros octo a Juliano contra librum secundum Augustinianum de nuptiis et concupiscentia editos, quorum sex priores refutantur per sex a S. Doctore jam confectos, duo posteriores autem ob mortis interventum responsione caruerunt.

PONTIFICES SUMMI, præter alios posteriores, omnes Pelagianæ hæresi coevi eandem damnarunt, de quibus GELASIUS P. M. ep. ad Honorium Dalmatiæ Episcop. ita scribit (Labb. t. 4. p. 1173. A.): *An fortasse nescitis hanc hæresin... et ab Apostolica dudum Sede per beatæ memoriæ Innocentium, ac deinde Zosimum, Bonifacium, Celestinum, Sixtum, Leonem continuis et incessabilibus sententiis fuisse prostratam?* De his porro observandum :

1°. INNOCENTIUM inter Pontifices maximos fuisse primum, qui Pelagianam hæresin damnaverit, ejusque auctoribus et sectatoribus dixerit anathema, datis ad Patres Concilii Carthaginensis et Milevitani litteris.

2°. ZOSIMI in Pelagianos sententiam promulgatam esse per epistolam, quæ *Tractoria* vocatur, eratque prolixa, integram causam Pelagianam complexa, ad omnes Christiani orbis Episcopos directa, ut huic nempe formulæ singuli subscriberent; quod etiam ab omnibus est præstitum, exceptis cum duce Juliano Episcopis octodecim, qui cum interposita appellatione ad OECUMENICUM Concilium provocassent, excommunicati, depositi, et e civitatibus suis expulsi fuerunt.

3°. A COELESTINO, in scripta ad Galliæ Episcopos epistolâ, laudatum et a sinistra suspitionis rumore liberum semper habitum esse S. AUGUSTINUM. Huic annexa leguntur *decem decreta*, nomine auctoritatum præteritorum sedis Apostolicæ Episcoporum vulgata, quæ eidem COELESTINO adscribuntur a plurimis, a Petro Crabbo autem, Sirmondo et aliis adjudicantur.

178. *Dico III.* Errores Pelagianorum *universim* ad tria capita referuntur : 1°. Gratiam Dei secundum merita, solius naturæ seu liberi arbitrii viribus facta, dari. 2°. Hominem per easdem arbitrii vires posse divina omnia implere mandata, et sine omni peccato vivere, adeoque gratiam Dei necessariam non esse, ut homo legem servare et a peccatis abstinere possit; sed solum per eam fieri, ut facilius hæc homo possit. 3°. Peccatum primi pa-

rentis ipsi, non posteris nocuisse, seu non dari in nobis originale peccatum. Recensuit hæc S. AUGUSTINUS L. 3. ad Bonif. cont. duas ep. Pelag. c. 8., et L. de don. persev. c. 2. n. 4.

179. *Dico IV.* Errores Pelagianorum *speciatim et circa gratiam* colligi possunt ex systemate *Pelagii*, quod tres partes complectitur. 1^a. Est ejus distinctio inter *possibilitatem*, *voluntatem* et *actionem*, de qua S. AUG. L. de gr. Christi c. 3. n. 4. et c. 4. Quamvis enim Catholici etiam et Concilia hæc tria in homine etiam distinguant, et liberum arbitrium seu possibilitatem faciendi bonum vel malum fateantur esse a creatore Deo: negant tamen arbitrium illud se solo et sine gratia posse facere bonum, aut sine ea volitionem et actionem bonam a libero arbitrio procedere.

2^a. Est ejus distinctio inter *possibilitatem* et *adjutorium possibilitatis*, ubi per illam solam intellexit naturam; per adjutorium autem indicavit legem ac doctrinam, revelationem, exemplum Christi, remissionem peccatorum, et ad summum interiorem intellectus illustrationem de qua S. AUGUSTINUS L. de grat. Christi c. 6. 7. 8. 9. 10.

3^a. Est adjecta ab eo gratiæ duplex conditio. Qualecumque enim possibilitatis adjutorium Pelagius admitteret, 1°. negabat illud esse *gratuitum*; 2°. negabat esse *simpliciter necessarium*, sed tantum *ad facilius duntaxat agendum*. De utroque testatur S. AUG. L. de gr. Christi c. 26. et 31.

180. *Observe* varios Pelagianæ hæresis *status*: *Primus* fuit velut *Ethnicismus*, in quo, nulla gratiæ facta mentione; Pelagiani naturam hominis sufficere dicebant ad bene agendum, vitandum peccatum, vincendas passiones et beatitudinem consequendam. *Secundus* fuit velut *Semi-Ethnicismus*, in quo naturam ipsam tanquam gratiam agnoscere et prædicare cœperunt. *Tertius* fuit velut *Judaismus*, in quo aliud genus gratiæ, nempe legem seu doctrinam divinam, exempla Christi, et remissionem peccatorum admiserunt. Atque hi tres status ponuntur fuisse ante latam a Zosimo sententiam: post eam vero et ab anno 418. successit major, ex opinione *Jansenii*, mutatio dogmatis Pelagiani. Hinc juxta eum *quartus* fuit *Semi-Christianismus*, in quo concesserunt quidem veram gratiam etiam voluntatis, quæ nempe faciat velle et operari, sed tantum ad perficiendum bonum, non autem inchoandum, adjectis simul duabus conditionibus gratiam evertentibus.

181. *Dico V.* Fundamenta hæresis Pelagianæ tria colliguntur ex scriptis SS. Patrum adversus Pelagianos. *Primum* et principale, quod existimarent Pelagiani necessitatem gratiæ ad bene operandum repugnare *libero arbitrio* et inducere fatum. Docemur id ex S. AUGUSTINO de gestis Pelag. c. 33. n. 63.

Secundum, quod Deus non præcipiat, nec præcipere possit *impossibilia*; unde, cum homo secundum se sit capax legis et præcepti, statuebant, eundem etiam secundum se posse implere præcepta a Deo imposita, ac proinde gratiam ad ea implenda non esse simpliciter necessariam. Habetur id ex ipsa Pelagii ep. ad Demetriad. c. 4. 16. et 18. (inter opp. Hieron. t. 11.).

Tertium, quod alias videretur Deus *acceptor personarum*, si gratiam suam unis negaret, aliis concederet, nullis eorum præcedentibus meritis; propter quod Pelagius censuit gratiam Dei secundum merita nostra dari, ut ex

erroribus in Conc. Diospolitano damnatis, L. de gest. Pel. c. 14. et L. de hæresib. hæc. 88. liquet.

His tamen fundamentis quantumlibet positis, haud gravate Pelagius admisit *adjutorium legis ac doctrinæ*, exemplum item Christi et adminicula. Cum enim hæc omnia non nisi ad intellectum pertineant et solam suscitent cognitionem illius, quod faciendum vel omittendum est; in ejus systemate remanebat tota facultas *voluntatis et liberi arbitrii nativi*, sufficiens sibi vis ad bonum quod lex ostenderit, licet in actum exire non posset, nisi cognitio præcessisset, non quidem defectu potestatis, sed solius illuminationis.

QUÆRES I. *An et qualem gratiam illustrationis interiorem tandem admiserit Pelagius?*

182. R. I. Pelagius admisit interiorem gratiam, qua intellectus intime a Deo illustratur.

Prob. S. AUG. de Pelagio L. de gr. Christi c. 41. *Ípsas quoque*, inquit, *ut in scriptis suis apertissime affirmat* (Pelagius), *orationes ad nihil aliud adhibendas opinatur, nisi ut nobis doctrina etiam divina revelatione aperiantur, non ut adjuvetur mens hominis, ut id quod faciendum esse didicerit, etiam dilectione et actione perficiat.* His autem manifeste designatur, præter legis doctrinam exteriorem et revelationis propositionem, vera et interna illustratio; quia, qui orat, jam lege et revelatione prævia instructus est, et aliam adhuc doctrinam utique petit.

Conf. S. AUGUSTINUS, dum ibidem c. 29. recitasset hæc Pelagii verba: *Ut quod per liberum homines facere jubentur arbitrium, facilius possint implere per gratiam*, subjungit: *Tolle facilius, et non solum plenus, verum etiam sanus est sensus.*

Nec dicas: S. AUGUST. hæc et similia omnia ferme semper revocat ad legem et doctrinam, ut vel ex uno c. 7. de gr. Chr. manifestum est.

R. D. Revocat ad legem, quatenus hæc omnia tantum manifestant Dei voluntatem, non autem vim agendi libero nostro arbitrio suppeditant, quod ipsum duntaxat lex et doctrina facit C. quatenus hæc omnia habeant se omnino exterius ut lex, vel forsitan mere ex parte objecti, ut potest esse doctrina et revelatio N. Primum sensum fuisse genuinum S. AUG., probat tota disputatio laudati libri, et verba ex eod. c. 10. huc referenda: *In lege namque et doctrina sanctarum Scripturarum futura gloriæ atque præmiorum promittitur magnitudo: ad doctrinam pertinet etiam quod sapientia revelatur.*

183. R. II. Pelagius illustrationis gratiam, quam admisit, simul duplici errore fœdavit, 1°. volens nos eam promereri per naturæ vires: 2°. putans eam non esse simpliciter necessariam, sed tantum ad operandum facilius.

Prob. ex dictis n. 179.

Conf. S. AUG. L. de hæresib. c. 88. de Pelagio scribens: *Gratiam Dei*, inquit, *qua liberamur ab impietate* (dicunt) *secundum merita nostra dari.* Exin colligunt nonnulli, gratiam illustrationis hac duplici proprietate vitiatam non esse veram illustrationem supernaturalem, quæ intellectum elevet ad actus similes eliciendos; adeoque gratiam hanc a Pelagianis admissam